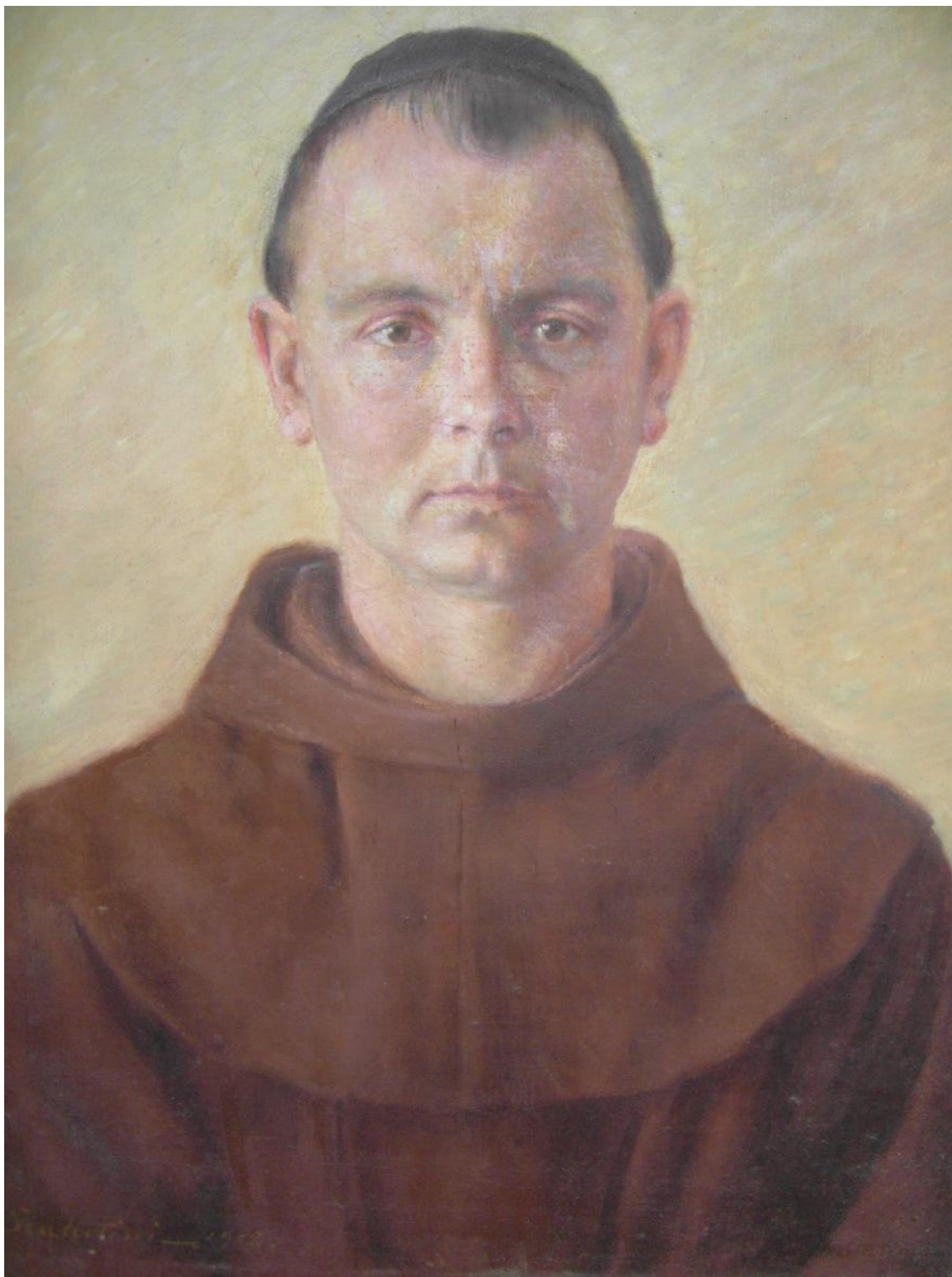

Stipe Nosi

Život fra Bernardina Sokola*

Portret fra Bernardina Sokola naslikao je Ivo Scattolini 1918., a čuva ga samostan Male braće

U pisanje životopisa fra Bernardina Sokola upustio sam se na nagovor bivšeg provincijala Franjevačke provincije sv. Jeronima fra Bernardina Škunca, najviše zbog pretpostavke da je u Glazbenom arhivu Samostana Malebrae sačuvano najviše materijala o ovom glazbeniku. O Sokolu sam pokatkad slušao, i uglavnom su to bile izjave da je riječ o velikom glazbeniku. Takve izjave najčešće sam čuo od njegova učenika tako čer glazbenika fra Ive Perana. Mislio sam da ću o Sokolovu životu napisati samo nekoliko glavnih crta, ali kod skupljanja glazbene građe za izradu monografije o njemu, što je na sebe preuzela prof. Marija Riman, shvatio sam da je puno toga o ovom čovjeku skriveno, zaboravljeno, nestalo ili namjerno uništeno, pa sam po sebi bilježiti i ovdje donosim one naoko beznačajne stvari, misleći da će one budućim istraživačima vjerojatno govoriti mnogo više nego meni. Saznanje da su mnogi dokumenti netragom nestali poticalo me je da sve više tražim, kako bi prof. Riman što temeljitije mogla obaviti posao i Sokolova djela približiti javnosti. Skupljao sam mrvice o Sokolu na različitim stranama i kod tog posla sve više osjećao, da na neki način oživljujem tog velikog čovjeka, za čiji grob se još uvijek ne zna.

1. Važniji biografski podaci

Bernardin Sokol rođen je 22. svibnja 1888. u Kaštel Sušurcu; tu je kršten s imenom Luka 27. svibnja iste godine¹ i 11. studenoga 1896. primio je sakrament svete potvrde. Bio je jedino dijete u oca Antuna i majke Jerke rođene Batina. Otac mu je umro prije nego je on navršio godinu i pol. Osnovnu školu završio je u rodnome mjestu. Školovanje je od 5. rujna 1900. do 14. srpnja 1904. nastavio u zavodu Franjevačke provincije sv. Jeronima na otoku u Košljunu kod Punta na otoku Krku, a od 5. rujna 1904. do 30. lipnja 1908. pohađao je višu humanističku gimnaziju u zavodu Franjevačke provincije sv. Jeronima u Zadru, gdje je 9. srpnja 1908. položio ispit zrelosti.² Redovničko odijelo obukao je 23. kolovoza 1905. u Koprnu, jer je tamošnji samostan u to vrijeme pripadao Franjevačkoj provinciji sv. Jeronima. Tu je proveo godinu novicijata kao fra Akursij, s imenom koje mu je po tadašnjem običaju dodijeljeno umjesto krsnoga. Poslije ga je promijenio u fra Bernardin. Privremene zavjete položio je 24. kolovoza 1906., a svečane 24. prosinca 1909. Od 1909. do 1913. studirao je teologiju u Samostanu Malebrae u Dubrovniku. U imeniku s naslovom: „Studium Theologicum Fratrum Ord. Minor. Ragussi – Dubrovnik, od š. g. 1909/1910. upisan je za prvu godinu njegova studija prosjek ocjena 10 (raspon ocjena bio je tada od 5 do 10). Dobre ocjene kod Sokola ostale su za čitavo vrijeme studija, osim u trećem tečaju kad je bio obolio, pa je ostao neocijenjen. Tada je poslan u samostan Hvar, gdje se brzo oporavio. Takozvane „male redove“ primio je u Crkvi Malebrae 27. prosinca 1909. (s njim ih je primio i fra Kvirin Orlić, koji je kasnije tako čer postao glazbenik), a red subakonata u istoj crkvi 17. lipnja 1910.³ Za svećenika je zaređen 7. srpnja 1912. U samostanu na Hvaru boravio je jedno vrijeme i kao mladomisnik, odakle je premješten na Badiju kod otoka Korčule⁴, gdje je u rujnu 1913. postao profesor na tamošnjoj nižoj klasičnoj gimnaziji, ali je tu ostao samo školsku godinu 1913./1914. Sljedeću školsku godinu predavao je na Franjevačkoj gimnaziji na Košljunu na otoku Krku. Nakon toga nastavio je studij glazbe na „Akademie für Musik und darstellende Kunst“ u Klosterneuburgu kod Beča, u Augustinijanskoj opatiji u kojoj je

¹ Krstio ga je tadašnji župnik don Niko Škrivanić, koji je poslije ušao u red otaca kapucina, a krsni su mu kumovi bili Damjan Bratinović i Mare Beram.

² Ti podaci, s ocjenama iz 13 predmeta nalaze se na njegovoj zadarskoj svjedodžbi zrelosti od 9. srpnja 1908.

³ Usp. List Dubrovačke biskupije 1910. str. 17 i 96.

⁴ Usp. List Dubrovačke biskupije, god. 1913. str. 91.

bila organizirana škola za crkvenu glazbu kao odjel Bečke glazbene akademije. Tu je došao 1915., i prema vlastitoj izjavi u pismu, koje je pisao fra Urbanu Taliji, imao glazbene predmete: „orguljanje, pjevanje i pratnja koralna, harmonizacija i modulacija, kompozicija, pjevanje i poduka u pjevanju, formacija glasa (Stimmbildung), vježbe u dirigiranju i gradnja orgulja (radi popravljivanja)“. Istovremeno je na Augustinskoj teologiji uio crkveno pravo, moral, pastoral i liturgiku.⁵ Završne ispite položio je 1917. i postao uitelj pjevanja, zborovođa i orguljaš. Koncem 1917. došao je u Samostan Male braće u Dubrovnik. Tu je na Franjevačkom uilištu predavao moraliku, crkveno pravo i glazbu.⁶ U to vrijeme predavao je (od 1918.) i glazbu na Dubrovačkoj državnoj gimnaziji. U Samostanu Male braće ostao je do 1924.⁷, kada ide u Rim na daljnje teološko i glazbeno usavršavanje. Teologiju je doktorirao 6. travnja 1925. na Univerzitetu u Rimu, a u istom gradu na Papinskoj višoj glazbenoj školi 30. lipnja 1926. završio je studij muzikologije. Njegove akademske titule zabilježila je i kronika Franjevačkog zavoda Antonianum u Rimu, gdje je živio od 1924. do 1926.⁸ Dopisnice koje je u to doba dobivao, a nalaze se u Male braće, otkrivaju više adresa na kojima je kroz to razdoblje živio.⁹ Koncem kolovoza 1926. došao je u Zagreb, gdje je zbog laringitisa bio dva mjeseca u Bolnici milosrdnih sestara u Vinogradskoj, ali nije bio posve izličen, pa mu je, prema vlastitoj izjavi, upala prešla u kroničnu. Na bogoslovnom fakultetu u Zagrebu od veljače 1927. do 1932. predavao je kao honorarni docent uvod u koralno pjevanje i crkvenu muzikologiju. U to vrijeme stanovao je u Samostanu franjevacu trećeg reda na Ksaveru. Od srpnja 1932. živio je opet na otoku Badiji, gdje je bio nastavnik glazbe na tamošnjoj gimnaziji, koja je u međuvremenu dobila i pravo javnosti (1924.). Nakon što su Talijani okupirali veći dio Dalmacije, Sokol je 28. lipnja 1941. otišao u Zagreb.¹⁰ Tu je doživio lakši moždani udar, od kojega se liječio u Zagrebu i u Novom Marofu. Na Badiju se (prema misnoj knjizi) opet vratio 19. veljače 1944. Sokol je bio vrlo nadaren i bavio se različitim stvarima, i u većini njih je uspijevaao. Posebno vrijedna i bogata je njegova izdavačka djelatnost, i to u cijelom četvrtom desetljeću u dvadesetog stoljeća. Bio je član družbe „Braća Hrvatskog zmaja“, pod imenom „Zmaj putaljski“. Iako je dosta putovao i studirao u različitim državama, živio je i radio običnim i skromnim životom. Pogotovo se to može reći za vrijeme dok je bio na otoku i u Badiji, kad je uz predavanja i bavljenje glazbom već znao ribariti, tako da je u to doba od njegova ulova ponekad ovisio i samostanski jelovnik.¹¹

⁵ Usp. Rukopisni AMB 2798., pismo s nadnevkom 11.10.1915.

⁶ U tabuli koja je napravljena 5. i 6. lipnja 1918. u Zadru, Bernardin Sokol je naveden kao član Samostana Male braće u Dubrovniku sa sljedećim zaduženjima: „Lect. Theol., Instructor musicae et cant. eccl., Organaeda“. Usp. Arhiv Samostana Male braće, kutija 17, 161. Uz Sokola su tada na tom uilištu bili još poznati profesori franjevci: fra Urban Talija, fra Petar Vlašić i fra Teofil Velnić.

⁷ Prema misnim knjigama može se utvrditi da je u ovom Samostanu boravio od 17. studenoga 1917. do 10. ožujka 1924.

⁸ Tamo stoji: „Die 6. aprilis 1925 P. Bernardinus Sokol, Prov. S. Hieronymi in Dalmatia, a Collegio theologico Romanae Universitatis S. Theologiae laurea insignitus, die 30 iunii 1926 in Pontificia Scuola superiore della musica sacra Magister in compositione sacra et Prolyta in cantu gregoriano renuntiat est.“ Usp. Antonianum. Periodicum philosophico-theologicum trimestre, Roma, 1926, str. 506.

⁹ One glase: „S. Bartolomeo all' isola 22“, „Convento S. Pietro in Montorio“, „Piazza S. Aga...? 20“, „Convento di S. Antonio, Via Merulana 124“.

¹⁰ Kronika Badijskog samostana (koja se čuva u Samostanu Male braće u Dubrovniku) njegov odlazak u Zagreb stilizira ovako: „Pod veličer O. Sokol krenuo put Orebića, da sutra putuje preko Splita u Zagreb nešto u poslovne svrhe a nešto i kao na praznike.“

¹¹ Badijska kronika bilježi da je 3. studenoga 1936. on i prof. Krile s trojicom člana ribario („na parangal“). A na „veliko ribarenje“ po to istoj kronici išao je 18. svibnja 1938., kako bi s ulovljenom ribom slavio imendan (na dan sv. Bernardina Sienskog 20. svibnja, koji je te godine padao u petak), i istovremeno slavio 50. godišnjicu života, ali tada nije bio dobre sreće. Ista kronika 2. lipnja bilježi ulov od 70 kilograma ribe, a 25. lipnja 1941. ulov od čak

Za dan fra Bernardinove smrti obično se uzima datum kada su ga partizani odveli s Badije, a bilo je to uvečer 28. rujna 1944. Uskoro nakon toga njegovo je tijelo izbacilo more pod Orebićem. Na mjestu gdje je nađen, navodno su ga mještani u tajnosti pokopali, ali mu tijelo do danas nije pronađeno.

2. Glazbeni pedagog i kompozitor

Sokol je počeo skladati još kao gimnazijalac.¹² Sokolove i svoje glazbene vježbe u novicijatu u Kopru u svojoj novicijatskoj osobnoj kronici, koja se sastoji samo od dva lista, opisuje budući glazbenik i kolega Sokola, fra Kvirin Orlić.¹³ U stručnim revijama počeo je Sokol pisati već kao student teologije. Također već u to doba nastupa kao glazbenik u raznim svećanim prigodama. Na primjer kao student 1. godine teologije u Dubrovniku svira na svećanoj akademiji prigodom proslave 25. godina profesure fra Urbana Taliže. Njegovo ime nalazi se na programu te akademije čak tri puta.¹⁴ U pismu koje je iz Klosterneuburga napisao mnogopoštovanom Provincijalu 9. rujna 1915. ne skriva svoje oduševljenje što je došao na studij glazbe i odlučnost da uči i da na tom polju bude koristan.¹⁵ U drugom saopćenom pismu s početka studija iz Klosterneuburga fra Urbanu Taliži o svom glazbenom studiju Sokol piše: „Najnezgodnije su mi bile magle, ali sam se i na njih dosta priviknuo. Uostalom mi ni ne smetaju, jer bez potrebe ni ne izlazim iz Stifata, a niti nemem vremena. Jedina moja štetnja jest pohoditi ranjene hrvate ili ići u Beč na koncert. Nemojte se skandalizirati što idem na koncerte. Ja sam se posavjetovao s vođom ovog odjela Akademije prof. Springerom, a on mi je rekao, da moram ići radi upotpunjenja školske obuke, pa mi daje slobodne ulaznice.“¹⁶ U tom pismu s oduševljenjem govori o koncertima u Beču i o situaciji na Akademiji, maštajući o tome kako bi to bilo lijepo izvesti u Crkvi Male braće.¹⁷ I dopisnica koju mu, dok je bio na studiju u Klosterneuburgu, vjerojatno s Hvara upućuje kolega glazbenik fra Kvirin Orlić

130 kilograma ribe („većinom raža“), tako da je bilo i za prodaju. Fra Ivo Peran o sličnim Sokolovim aktivnostima kaže: „O. Sokol, naš profesor na Badiji, išao bi rado na ribarenje, i to na parangal. Išao bi nas po desetak... Događalo se da smo se vraćali s obilnom lovinom, a znalo se i drugačije dogoditi. Ipak je o. Bernardin bio snalažljiv. Išao bi do ribara u Lombardi, pa nikad nije došao praznih ruku.“ Ivo Peran, „Sjećanja na fra Bernardina Sokola“, Riječki teološki časopis, god. 1 (1993.) br. 1, str. 151.

¹² Usp. Ivo Peran, „Život i djelo o. Bernardina Sokola“, Vjesnik Franjevačke provincije sv. Jeronima, Zadar, 1-2/1990, str. 23.

¹³ Sokola tu spominje dva puta, i to: „25. XII. 1905. Misu je učitelj pjevao s vanjskim pjevačima u 3 gl. Muški zbor (takozvani „Paulani“) Sokol, Matković i ja smo se približili i provali s njima pjevati prvi glas soprani tenori iako je opseg bio do fa.“ I opet, opisujući glazbene instrumente u crkvi i samostanu u Kopru: „U samostanu je bio prilično dobar klavir ali taj je bio za nas 'noli me tangere'. Sokolu je koji put uspjelo na njemu svirati, dok ga tko ne bi ispušio.“ AMB 2952.

¹⁴ Usp. „Program svećane akademije koju priređuju Franj. Bogoslovci u Dubrovniku 8.XI.1909. M.P.O. U. Taliži prigodom XXV. God. njegova lekturstva“, Rukopisni arhiv Male braće 2800,5.

¹⁵ Usp. Rukopisni arhiv MB 2798.

¹⁶ Usp. rukopisni arhiv MB 2798., pismo s nadnevkom 15.12.1915.

¹⁷ Tu doslovno stoji: „Tu imam prigode da se upoznam sa svakom vrsti glazbe. Obično ima oko 80 glazbala i 200-300 pjevača i virtuozna glazbalima. Uvijek dobije o svemu potpuni pojam, što u školi samo ne može ni izdaleka. Od predmeta na akademiji osim orgulja najviše me zanima pjevanje. Šteta što nemam malo ljepšeg glasa. Istina moći u ovako poslije podučavati, jer baš ni profesor korala nema lijepog glasa, ali bi bilo puno bolje, kad bi mogao potpuno i savršeno svojim glasom pokazati. Ovdje spada Stimmbildung i poduka pjevanja kod djece. Naš je profesor specijalista u tom i nema mu para u Austriji. Imade ovdje posebna dječja škola nama za demonstraciju. Ta djeca sasvim lako pjevaju visoki sol, što je kod nas tenorima teško, a neki također u b. To svećenička dobra škola. Druga je vlastitost te obuke, da se djeca skoro ništa ne umaraju, te im nikad glasovi za vrijeme pjevanja ne padaju. Kako bi to bilo krasno u Male braće!“

ocrtava glazbeno ozračje koje je među njima vladalo. Ovaj mu piše: „Javljam ti veselu vijest da sam naponom dobio jedan novi harmonij američkog sistema „orgel-ton“. Na sv. Franu sam ga kolaudirao u crkvi.“ Cijeli svoj život Sokol se bavio glazbom. Posebno vrijedan je njegov izdavački pothvat, koji je za ono vrijeme jedinstven i tako iznimno obiman.¹⁸ Sokol nije bio samo glazbenik koji je svirao i uživao u glazbi nego je motivirao druge da pođu tim putem. Držao je predavanja o glazbi i dirigirao.¹⁹ Bio je sretan kad su drugi pjevali. Otkrivao je glazbene talente, podržavao je mnoge crkvene orguljaše po selima, i bio je uvijek spreman pomoći i praktično i svojim savjetom.²⁰ Bio je zahvalan za svaku malu pažnju, i drugima je pažnjom uzvraćao, pa čak i tako da je svoje radove uglavnom posvećivao subarcima i prijateljima. Dok je bio orguljaš u Samostanu Male braće, skrbio se i o mladim klericima koji su željeli svirati. Tako je 24. srpnja 1921. iz Dubrovnika pisao provincijalu u Zadar i molio ga ne bi li se zauzeo da se jedan od dva klavira koji se nalaze u Zadru, pošalje u Dubrovnik kako bi bogoslovi mogli vježbati.²¹ Badijska kronika zabilježila je da je i tamo vodio brigu o glazbalima. Tako je dana 25. kolovoza 1939. „po nalogu O. Sokola“ došao je majstor koji je trebao popraviti klavire „razlupane od Njemaca“ (misli se na ferijalce koji su preko ljeta boravili na Badiji).

Sokol je mnoge škole poticao i budio je njihovu sklonost prema glazbi. Dok je bio predavač glazbe na Badiji, vodio je pjevački zbor i s njim je nastupao na nedjeljnim i blagdanskim službama na Badiji i po okolnim mjestima, ali i na različitim prigodnim priredbama. Bio je spreman uvijek pomoći svojim stručnim savjetom, bilo da je u pitanju glazba ili glazbala.²² U ocjenjivanju nije bio strog. „Srednje ocjene“ njegova predmeta - pjevanja na Badiji za I. i II. polugodište školske godine 1935./36. za prvi razred iznosile su 4,7 (I. polugodište) i 4,8 (II. polugodište). Drugi razred oba polugodišta te školske godine za pjevanje imao je prosjek ocjena 4,7 (pokazuje to tablica srednjih ocjena 19 predmeta tadašnje škole na Badiji, kod važećeg raspona ocjena od 1 do 5).²³ Sokol je svoje glazbeno umijeće prenosio na svoje škole. To potvrđuje i tvrdnja Hrvatskog bibliografskog leksikona koji kaže da je muzikolog i publicist Miljenko Dabo Perani glazbenu naobrazbu dobio „privatno (glasovir, orgulje, teoretski predmeti, dirigiranje, kompozicija) u franjevačca Bernardina Sokola i Paule Begovi (1935-44)...“²⁴ I glazbenik fra Ivo Peran svjedočio je o utjecaju fra

¹⁸ O početku rada na velikom projektu izdavanja zbirke pjesama crkvene glazbe izvjestio je i List Dubrovačke biskupije, usp. godina 1929. str. 128. Badijska kronika samo na jednom mjestu kratko bilježi Sokolov posao u tom smislu, i to 10. travnja 1939. „O. B. Sokol ode u Zagreb-Ljubljano radi tiska muzike.“

¹⁹ O nekim nastupima izvjestio je i List Dubrovačke biskupije. Usp. npr. godina 1918. str. 36; usp. godina 20. str. 14. i str. 88; godina 1923. str. 95. O Sokolovu udjelu u tom službenom vjesniku Biskupije godine 1922. str. 43. piše: „Od osobitog je nabožnog utiska bilo „Puče moj...“ izvedeno od dobro kombinovanog muškog zbora na tajanstvenoj procesiji Vel. Petka, a pod upravom M.a. O. Sokola.“ Isto tako, Glasnik svetoga Franje, tečaj XXVII, siječanj 1922. br. 1, izvješćuje i o proslavi 700-godišnjice Teoga Reda u Dubrovniku prigodom blagdana sv. Elizabete, piše: „Jednako se ovom rijetkom prilikom baš sjano opoštenio i mjesni franjevački zbor uz pripomoć nekolicine vanjskih pjevača, a pod ravnanjem vrsnog uitelja i organiste o. Sokola“, usp. str. 11.

²⁰ Usp. Izjava Bernarda Tomašića, prema: Franko Oreb, „Utjecaj fra Bernardina Sokola na crkveno-glazbeni život otoka Korčule između dva svjetska rata. U povodu 120. obljetnice rođenja i 65. obljetnice smrti“, Dubrovnik, časopis za književnost i znanost, br. 4 (2008.) str. 364. Na Orebima je „za muziku“ bio na Gospu od snijega 12. svibnja, u Orebi u na Mariju pomoćnicu 24. svibnja 1940. Usp. Badijska kronika.

²¹ Usp. Josip Sopta, „Spisi Franjevačke provincije u Dubrovniku“, *Analitički inventar*, Dubrovnik, 2006., kutija XXIX f 61.

²² Badijska kronika piše da je 14. listopada 1938. „išao u Smokvicu u poslu orgulja i za III. i Red. Ide i u Luku za istu svrhu. Vraća se na 19. listopada.“

²³ Usp. Rukopisni arhiv Male braće, Dubrovnik (Badija, nekatalogizirano).

²⁴ Usp. Sv. 3, izd. Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, Zagreb 1993. str. 185. Euharistijski glasnik, srpanj-kolovoz 1939. izvjestio je da je kod završene školske priredbe 4. lipnja Milutin Perani, tada kao učenik 4. razreda pratio na glasoviru, usp. str. 214.

Bernardina na po etak njegove glazbene orijentacije. On piše: „Prvu pouku u glazbi dao mi je o. dr. Bernardin Sokol, franjevac naše Provincije i profesor glazbe na Badiji. On je nastojao da što više sjemeništara vježba sviranje. Mnogi su zapo eli, ali su brzo i prestali. Ja sam bio uporan mada nisam bio najsposobniji, a nisam imao ni osobit sluh. Kod njega sam po eo vježbati glasovir.“²⁵ I kao što je Sokol taj posao bio spreman raditi na mikroplanu, pomažu i svakom pojedincu, bio ga je spreman raditi i sa skupinama (držao je npr. 1922. jednomjese ni te aj iz crkvenog pjevanja bogoslovima u Makarskoj), pa i na nacionalnom planu, te se u tom smislu zalagao za ustanovljenje škole za crkvenu glazbu, po uzoru na onu koju je i sam poha ao u Be u - Klosterneuburgu.²⁶ U svojim napisima savjetovao je mlade glazbenike kako se odnositi prema svjetskim glazbenim kretanjima.²⁷ ak je i sam pokušao u Hrvatskoj osnovati crkvenu glazbenu školu po uzoru na neke zapadne zemlje, u emu nije naišao na prakti nu podršku onih od kojih ju je o ekivao.²⁸ Poslije tog razdoblja „zanosa“, slijedi „realnije“ razdoblje njegova života na Badiji, u kojemu se više posve uje skladanju i izdavaštvu glazbenog materijala. Sokol je bio u povjerenstvu pri obnovi orgulja u Crkvi Male bra e o 700. obljetnici Samostana (1935.) (graditelj je bio Franc Jenko iz Ljubljane) i povodom toga izveo je na obnovljenim orguljama kolaudacijski koncert.²⁹ Badijska kronika bilježi da je u Dubrovnik otišao s o. Banderom „na festival“ 17. travnja 1938. Njegova djela esto su izvo ena na crkvenim slavljinama i u drugim zgodama. „Missa jubilaris in occursu XIII centenarii populi Croatici a suscepto baptismate“, koju je 1940. tiskao u Zagrebu, trebala je biti izvo ena (prigodom slavlja 13. stolje a pokrštenja Hrvata) 1941. u Solinu, ali proslava nije održana zbog rata. Misa „Gaudens gaudebo“ izvo ena mu je u Splitu, Šibeniku, Ljubljani, a 12. lipnja 1938. tako er u Bratislavi.³⁰ Tako er u Bratislavi 1939. na radiju su mu izvo eni Angelusi, što otkriva jedna razlednica koju je Sokolu poslao Bruno Adami ek, a nalazi se u Samostanu Male bra e.³¹ Sokolove skladbe nalaze se u mnogim molitvenicama i pjesmaricama. O glazbi je pisao u razli itim revijama, a posebno esto u „Euharistijskom glasniku“ koji je izdavao Franjeva ki samostan na Poljudu, Split, i Franjeva ki samostan u Dubrovniku od 1927. do 1941. Sokolovi lanci izgledaju još i danas aktulni i daju dojam da su napisani u ovo naše vrijeme.³² U rukopisnom arhivu Male bra e u kutiji s brojem 2330 nalaze se originalni strojopisom otisnuti Sokolovi igrokazi, odnosno šaljive igre: „Pijanac“³³ i „Bolesna lutka“³⁴.

²⁵ Usp. Stipe Nosi , „Biografija o. Ivana Perana“, Rije ki teološki asopis, god. 2 (1994) br. 2, str. 316.

²⁶ Usp. npr. Nova revija, 1922, str. 77. i 287.

²⁷ Usp. Bernardin Sokol, „Skladbe P. Jean-Marie Pluma“, Hrvatska straža, Zagreb, Uskrs 1938, br. 87, str. 16.

²⁸ Usp. Petar Zdravko Blaji , „Glazbeno pedagoški projekti B. Sokola“, Zbornik fra Bernardin Sokol. Sve enik, skladatelj, mu enik. Radovi sa okruglog stola i govori na misi zadušnici u Kaštel Su urcu 21. i 22. listopada 1994. Izdala je Matica hrvatska, Ogranak Kaštela, 1996., str. 15 - 23.

²⁹ Sa uvan je program tog koncerta na kojem je Sokol izveo deset skladbi. Zanimljivo je da je program vrijedio kao ulaznica, a na njemu stoji: „Koncert e se održati u etvrtak dne 31. o. mj. u 7 ¼ s. u ve er“, što je vjerojatno bilo 31.10.1935. godine. Na ovom sa uvanom primjerku programa koji se nalazi u Male bra e narudžba je ljekarskih potrepština vjerojatno za Badiju, koju je potpisao fra Nikola Španjol.

³⁰ Usp. Bruno Adam ik, „Dr. Fra Bernardin Sokol, glazbeni skladatelj“, Glasnik sv. Ante, listopad 1938, br. 10, str. 304.

³¹ Na njoj piše: „Pisao sam Vam što se ti e Angelusa u januaru. Sad Vam šaljem to ni datum i sat 21. I ve er od ½ 10 – 10. Tako ete mo i slušati. Izreske iz novina u Vam poslati.“

³² O važnijim podacima vezanima uz Sokolov glazbeni rad, vidi prof. dr. Marije Riman, u ovoj knjizi.

³³ U podnaslovu stoji: „Šaljiva igra za dje ake sa pjevanjem. Odigrava se na op inskom trgu“. Sastoji se od 24 tipkane stranice. Tu je i jedna kratka pri a (sastoji se od 30 redaka napisanih strojopisom) tako er pod naslovom I - Pijanac. Na istom listu papira pod brojem 2. stoji samo naslov „Pismo dužnika vjerovniku“. Da je Sokol htio na ovome još raditi potvr uje re enica na zaglavlju koju je napisao ispod naslova: Glazbeni monolozi-dialozitrialozi. Ta re enica glasi: „Glazba je tiskana napose, a ovdje u napisati ideje zgodne za proširenje istih prizora, kako je M. Širola u inio u „Mali glumac“, što bih i ja kašnje želio napose izdati.“ Rije i ove igre s naslovom „Pijanac“ ne odgovaraju me utim onoj koju je pod istim naslovom Sokol tiskao u nizu svojih glazbenih zbirki

Ovdje spominjemo i neku glazbenu literaturu, koja je završila u Dubrova kom samostanu a koja je nekad bila u Sokolovu vlasništvu. Me u tim knjigama koje se nalaze u glazbenom arhivu je i knjiga, koju je napisao Peter Griesbacher Repertorium Chorale. Reperiuntur asperges, Vidi aquam, Pange lingua, Veni Creator, Missa Janua coeli, eademque de requiem necnon gradualia et offertoria : op. 150, Pars I. Altötting ; Regensburg : A. Coppenrath (H. Pawelek), [1910.]. Ispod nekih skladbi s latinskim tekstom je hrvatski prijevod, vjerojatno napisan Sokolovom rukom.³⁵ Tu je i knjiga s rednim br. 99 „Psalmi vesperarum et completorii“ sa Sokolovim potpisom iz tog doba i njegovom rukom napisano „Klosterneuburg (Akademie) 1915. Na koncu knjige na slobodnoj stranici Sokol je naveo psalme za blagdan sv. Franje i blagdan sv. Ante. Tu su i knjige s njegovim potpisom iz istog vremena, na kojima stoji potpis Sokola s navodom mjesta i godine „Klosterneuburg (Akademie) 1915.: Max Battke. Die Erziehung des Tonsinnes. 304 Übungen für Ohr, Auge und Gedächtnis. Für den Gebrauch in Konservatorien, Schulen (etc.) 3. Aufl.; Max Battke. Elementarlehre der Musik : Rhythmus, Melodie, Harmonie mit 462 Beispielen zum Diktat. Sokolov potpis nalazi se i na knjizi koju je nabavio vjerojatno za vrijeme studija u Italiji: Vittorio Ricci. L'orchestrazione. Nella sua essenza nella sua evoluzione e nella sua tecnica. Milano 1920. U knjižnici Samostana Male bra e vjerojatno postoji još knjiga koje su pripadale Sokolu. Spomenute su na ene me u knjigama u glazbenom arhivu ili sasvim slu ajno me u drugim knjigama.

3. Djela s posvetom

Sokol je ve inu svojih skladbi prilikom tiska posve ivao subra i i prijateljima, što je na tiskanim zbirka otisnuto. Ta tiskana djela on je esto darivao, i te darove opet posve ivao i vlastoru no potpisivao. Na žalost, zbog tragi ne sudbine koju je doživio, njegova djela nerijetko su skrivana, i vjerojatno se mnoga još uvijek nalaze na skrovitim mjestima. Veliki broj tiskanih Sokolovih djela njegovom rukom potpisanih s posvetom, sa uvano je u Samostanu Male bra e.³⁶ Prilikom ovog rada prona ene zbirke s posvetom smjestili smo u posebnu kutiju u glazbenom arhivu, kako bi se sa uvale i svjedo ile o osje ajnosti i pažnji koju je Sokol poklanjao svojoj subra i i prijateljima. Ovdje donosimo popis tih djela, navode i samo broj glazbene zbirke pod kojim je ona objavljena, a u navodnicma Sokolov vlastoru ni tekst koji se na njoj nalazi, ne spominju i Sokolov potpis koji se u više varijanti nalazi na tim djelima:

1. Br. 17. do 23. „f G. Barbiru na uspomenu“³⁷; XI. Angelus br. I. „kolegi glazbeniku Berardu Barbiru na uspomenu“; br. 74. i 80. imaju natpis „O. Barbiru na uspomenu“; na br. 63; 66; 69; i 76. napisao je „Dragom subratu i prijatelju fra G. Barbiru,

pod br. 20. U istu vrstu spada Sokolova kratka igra (sastoji se od 16 tipkanih redaka) koja se tu tako er nalazi pod naslovom „Grbonja, šepavac i slijepac“.

³⁴ Podnaslov ove igre od 7 tipkanih stranica glasi: „Šaljiva igra s pjevanjem za djevoj ice. Doga a se u Dalmaciji a razvija u sobi“. Dva igrokaza od o. Bernardina dr. Sokola, (I Mornar, i II Nadrilije nici) koji su tiskani nakaze se me u knjigama Glazbenog arhiva Male bra e pod rednim brojem 163.

³⁵ Usp. u toj knjizi kompozicije: Libera na str. 51-53, i Sequentia str. 140-142, i dr.

³⁶ Glazbene zbirke je darivao i franjevcima, pa su one poslije smrti redovnika ostale u Samostanu.

³⁷ Barbir je tako er bio franjevac glazbenik, a ubijen je od partizana samo mjesec dana kasnije od Sokola. Sokol mu je ina e ve u tisku posvetio zbirku pod br. 78. Neoskrvnjenoj. „P. O. Gerardu prof. Barbiru franjevcu – glazbeniku“. U istom fasciklu nalaze se i Sokolova djela br. 24-33; 39; 40. i 69. s potpisom „O. G. Barbir“.

franjevku – profesoru – glazbeniku; br. 75. darovao mu je čak dva puta i na njima napisao gotovo identičan tekst „Dragom subratu i prijatelju o. G. Barbiru, franjevku – profesoru – glazbeniku“, odnosno „Dragom subratu fra G. Barbiru, franjevku – profesoru – glazbeniku“.

2. Br. 61; 64; 65; 71; 66; 74; 75; 76; 78; 80 „Franj. gimnaziji Dubrovnik“.
3. Br. 63; 65; 66; 73; 75; 78 „Samostanu Male braće“
4. Br. 76; 78; 80 „dragom mojem fra Stanku na uspomenu“.
5. Br. 46 i 47; XI Angelus br. III; IV; V; VI; VII; VIII; XI „Bivšem mojem vrijednom u eniku fra Ivanu Peranu na uspomenu“; br. 63; 64; 65 „Mojem bivšem u eniku fra Ivanu Peranu franj.“; br. 73; 75; 76; „Fra Ivanu Peranu franj. glazbeniku“; br. 66; 80; 71 „Fra Ivanu Peranu franj. glazbeniku na uspomenu“.³⁸
6. Br. 61; 62; 63; 64; 66 „svojem u eniku fr. Emeriku Perani u na uspomenu“.
7. Br. 37; 46; 47 „najvrijednijem mojem u eniku M. Perani u, Badija 20. V. 1939.“; br. 71; 75 „O. f. Mirku Perani u, franj. na uspomenu“; br. 78; 80 „Fra M. Perani u na uspomenu“.
8. Br. 46; 47; XI Angelus br. V; X; XI „Mojem vrijednom u eniku M. Dijami u, Badija 20.V.1939.“
9. Br. 46; 47; XI Angelus br. V; X; „Vrijednom mojem u eniku A. Rupelu, Badija 20.V.1939.“; br. 66 „Svojem u eniku Rupelu na uspomenu“.
10. Br. 38; 46; 47 „Vrijednom mojem u eniku J. Matani u 20.V.1939.“; br. 66 „Svojem u eniku Matani u franj. na uspomenu“; br. 77 „O. f. Matani u“; XI Angelus br. V; IX; X; XI „Mojem vrijednom u eniku J. Matani u, Badija 20.V.1939.“
11. Br. 75 „O. Leonardu na uspomenu“.
12. Br. 38 „Svojem bivšem u eniku glazbe fra Petru Perovi u na uspomenu“.
13. Br. 74 „MP. O. Teofilu dr. Velni u Provincijalu“.
14. Br. 37 „Fra Julijanu Severinu na uspomenu“.
15. XI Angelus br. III „Mp. O. Urbanu Taliji u znak zahvalnosti“.

Sokol je darivao glazbenu literaturu ljudima koji su se bavili glazbom. Neke od tih knjiga završile su igrom sudbine opet u glazbenom arhivu Male braće. Tu je knjiga: A. della Corte e G. : Gatti. Dizionario di musica con XVI tavole di illustrazioni, koja je tiskana u Torinu 1925. Na njoj je Sokolova posveta subratu također glazbeniku fra Kvirinu Orliću. Nije naveden datum darivanja, ali knjigu je Sokol vjerojatno nabavio za vrijeme svog studija u Rimu. Tu je još jedna takva na kojoj ne stoji ime vlasnika, niti ima posvetu. Tu je i knjiga: Josip Andreis. Povijest glazbe, Zagreb 1942., (u kojoj je na str. 636 tiskana i kratka bilješka o Sokolu) s posvetom: „Mojemu bivšem u eniku fra Mirku Perani u franjevku – glazbeniku. Zagreb, na Velu Gospu 1942., fra Bernardin Sokol.“ Knjiga je dakle pripadala Miljenku Peraniću, ali je opet, možda zbog ratnih prilika, završila u nekoga koji ju je donio u Samostan Male braće. Sokolova djela s posvetom sigurno se još uvijek nalaze na raznim stranama. Tu tvrdnju potkrepljuje postojanje takvih djela u Franjevačkom samostanu Marijina oznanjenja u Ljubljani.³⁹

No, nije samo Sokol pisao posvete drugima. On ih je i od drugih primao. Jedna je u Glazbenom arhivu Male braće pod signaturom 148/4128, na kojoj piše: „Trst, maja 1913. Prijatelju P. Bernardu Sokolu u Franjevačkom samostanu Male braće u Dubrovniku, Missa in B., za tri enake muške glasove, uglazbil, Emil Adami“. Tu je i knjiga „Un Capitolo di Storia

³⁸ Po sadržaju posveta može se zaključiti da je Sokol svoja djela darivao Peranu u nekoliko navrata.

³⁹ Na tiskanom Sokolovim djelima, koja se nalaze u tom samostanu, uz njegov potpis, piše, na br. 10: „M. P. P. Krizostomu gvardijanu u Ljubljani a koligi u Rimu na uspomenu. Ljubljana 19. IV. 1939.“ Svaka dionica te mise, nosi njegov vlastoručni potpis.; na br. 71 stoji: „Pre. Franjevačkom samostanu u Ljubljani“.

vissuta“ koju je autor prof. Romualdo Fantuzzi u Milanu 21. prosinca 1922. darovao Sokolu s posvetom.⁴⁰

4. Štovatelj sestre Marije-Celine od Prikazanja

Sokol je u Hrvatskoj proširio štovanje s. Marije-Celine od Prikazanja.⁴¹ Prema njegovu svjedočanstvu došlo je do toga na sljedeći način. U vrijeme dok je u Rimu studirao glazbu, proglašena je svetom sestra Terezija od Maloga Isusa (1925.). Bio je oduševljen tom sveticom. Na putu s praznika iz Švicarske svratio je u Franjevački samostan u Milano, i tu je pred braćom franjevcima oduševljeno govorio o toj novoproglašenoj svetici i o njenim „mnogobrojnim pomoćima“ za koje je vjerovao da ih je po njezinom zagovoru dobio. Tada mu je jedan franjevac kazao za novu franjevačku sveticu, koja tada još nije bila došla do oltara, sestru Mariju-Celinu od Prikazanja, klarisu iz Bordó=Talánsu iz Francuske. Preko franjevac iz Torina, gdje je bilo „središte za proširenje poznanstva (propagande) s. Celine u Italiji“, doznao je mnogo o toj svetici i odlučio s njom upoznati hrvatske vjernike. Preveo je njezin životopis na hrvatski jezik.⁴² U njenu čast ispjevao je misu „Gaudens gaudebo“.⁴³ Tiskao je razglednice sa slikom s. Marije-Celine, velike njene zidne slike u bojama i raznovrsne slike s molitvama.⁴⁴ Na širenju te pobožnosti bio je vrlo zauzet. Tiskao je 1928. godine i letak s „Devetnicom Presvetom Trojstvu da se isprosi kanonizacija“ ove svete. Vjerovao je da je njenim zagovorom izliječeno od „bolesti u grlu“.⁴⁵ Njegovi napisi, putovanja i propovijedi vrlo često imali su za cilj širenje te pobožnosti. U Zagrebu u samostanu „Sv. Ksaver“ imao je stožer za promidžbu te pobožnosti.⁴⁶ Za učešće Sokolova ažurnost i

⁴⁰ Posveta glasi: „Milano, 21 Dicembre 1922. All' Ill.mo Signor Prof. M. P. Sokol Dubrovnik. Omaggio di un musicista che ama l' arte, come sa amare il lavoro e la sua famiglia. Tutto taceva, il mondo dormiva, un religioso e misterioso silenzio mi circondava. Si! Lavoravo alla compilazione di questo libro, ma ... nel mio essere facevano compagnia tre fedeli ed invisibili amici, che nessuno saprà rapirli dal mio forziere. L' arte, l' ideale e la fede divina. Romualdo Fantuzzi Auguri per le Sante Feste Natalizie.“

⁴¹ Sestru Mariju-Celinu proglasio je blaženom kardinal José Saraiva Martins u Katedrali sv. Andrije u Bordeauxu 16. rujna 2007. U procesu beatifikacije upotrebljavani su vjerojatno i Sokolovi dokumenti (bibliografija na hrvatskom jeziku i nekoliko važnijih primjera ozdravljenja) koje je klarisama u Francuskoj poslao o. Mijo Brlek, kako to sam svjedoči u svojem pismu 1983. majci klarisi u Splitu. Biblioteka Symposion iz Splita izdala je 2009. knjigu pod naslovom: Blažena M. Celina od Prikazanja, koja sadrži kratki životopis sestre Marije-Celine napisan od postulatora njezine kauze Gianni-a Califano. U knjizi se, uz neke tekstove iz prigode proglašenja blaženom Marije Celine od Prikazanja, nalazi i rad urednice s. Marije od Presvetog Srca o novoj blaženici.

⁴² Usp. Bernardin Sokol, „Kako sam doznao za sestru Mariju Celinu?“, Euharistijski glasnik, Dubrovnik, god. 17 (1929.) str. 141s. U Rukopisnom arhivu Male braće u kutiji pod br. 2330 nalazi se originalni Sokolov prijevod životopisa sestre Marije-Celine, pod naslovom: Svetica miomirisa.

⁴³ U nizu njegovih tiskanih glazbenih zbirki objavljena je pod br. 10.

⁴⁴ Na jednoj takvoj tiskanoj slici 1930. ispod svetine slike u boji piše: „Svetica miomirisa´ Sestra Marija=Celina od Prikazanja. Djevica=Klarisa, sveto preminula 30. svibnja 1897. u 19. godini života u samostanu Klarisa „Ave Maria“ u Bordó=Talánsu u Francuskoj.“ Na drugoj strani slike ispod molitve Isusu nalazi se imprimatur. „Ord. Zagreb.= Nr. 4288/30“.

⁴⁵ Usp. Bernardin Sokol, „Svetica miomirisa“ i „svetac bijelih krizantema“, Euharistijski glasnik, Dubrovnik, god. 18 (1930.) str. 94. Njegov glavni Peran o toj temi svjedoči: „Imao je bolesno grlo pa kad mu je išlo nabolje, pripisivao je to zagovoru ´Svetice miomirisa´ sv. Marije Celine od Prikazanja, klarise, kojoj je posvetio misu ´Gaudens gaudebo´“, usp. Ivo Peran. Sjeća na... nav. dj., str. 152.

⁴⁶ Jedna razglednica iz tog doba iz Ivankova upućena Sokolu govori o tome kako je to funkcioniralo. U njoj stoji: „Vele časni gospodine! Budite tako dobri te mi pošaljite tri sv. relikvije s. Celine, da ih mogu poslati kolegicama, kojima u slati životopise na raspašavanje, pošto mi nije moguće ovdje svih 400 komada rasprodati.“

preciznost u izvještavanju, u to doba kad nije bilo ra unala, telefaksa, e-maila i drugih modernih komunikacijskih sredstava. To razdoblje njegova života gotovo da se može potpuno rekonstruirati prate i njegove napise o toj temi. Fra Mijo Brlek popisao je ve i dio Sokolovih lanaka o tome na hrvatskom jeziku. On je procijenio da je u razli itim glasicima objavljeno više od 500 zahvalnica ovoj svetici. Zbog Sokolova štovanja te ugodnice Božje i njegove veze sa širenjem te pobožnosti donosimo ovdje upotpunjenu Sokolovu bibliografiju na tu temu na hrvatskom jeziku, ispuštaju i zahvalnice.⁴⁷ A tragovi širenja Sokolove pobožnosti prema sestri Celini mogu se na i sve do naših dana.⁴⁸

im primim sv. relikvije odmah u poslati kolegicama životopise – zato Vas molim da pošaljete im prije. S osobitim štovanjem A. Krauth, u iteljica.“

⁴⁷ a) Sokolovi lanci o sestri Celini u Euharistijskom vjesniku:

- Bernardin Sokol, „Svetica miomirisa“. Sestra Marija-Celina od prikazanja djevica-klarisa, Euharistijski glasnik, Split, god. 16 (1928.), str. 169s,
 - (Zahvalnice). Opaska, isto, str. 215s,
 - (Zahvalnice). Opaska, isto, str. 264,
 - udesno ozdravljenje, isto, str. 284s,
 - udesno ozdravljenje po zagovoru sestre Celine, isto, str. 302s,
 - Milosti po zagovoru „Svetice miomirisa“, Euharistijski glasnik, Dubrovnik, god. 17 (1929.) str. 19s,
 - udesno ozdravljenje. Po zagovoru S. Marije-Celine u Bjelovaru, isto, str. 38-40,
 - udesno ozdravljenje po zagovoru „Svetice miomirisa“, isto, str. 87s,
 - Naša prva rije , isto, str. 117s. (Od svibnja 1929. br. 5, do sije nja 1933. br 1, kao prilog Euharistijskom glasniku, izlazi Vjesnik Svetice Miomirisa, sestre Marije Celine od Prikazanja – Ovaj lanak prvi je u Vjesniku Svetice Miomirisa),
 - Crtice iz života s. Marije Celine od Prikazanja. Djetinjstvo, isto, str. 118s,
 - Kako sam doznao za sestru Mariju Celinu? isto, str. 141s,
 - Crtice iz života s. Marije Celine od Prikazanja. Po etak križnog puta, isto, str. 143,
 - Kako sam zapo eo širiti u hrvatskom narodu poznanstvo s. Marije Celine, isto, str. 165-167,
 - Crtice iz života s. Marije Celine od Prikazanja. Doma i odgoj, isto, str. 167,
 - Kako sam zapo eo širiti u hrvatskom narodu poznanstvo s. Marije Celine. II, isto, str. 189-191,
 - Crtice iz života s. Marije Celine od Prikazanja. Mlada junakinja, isto, str. 191s,
 - „Svetica ruža“ – „Svetica mimomirisa“, isto, str. 213-215,
 - Crtice iz života s. Marije Celine od Prikazanja. Sretni dani, isto, str. 215s,
 - Prvi zanos za s. Mariju Celinu u Zagrebu, isto, str. 235-237,
 - Crtice iz života s. Marije Celine od Prikazanja. Nove kušnje, isto, str. 237s,
 - Prvi zanos za s. Mariju Celinu u hrvatskim krajevima, isto, str. 259-261,
 - Mali Isus i sestra Marija Celina, Euharistijski glasnik, Dubrovnik, god. 18 (1930.) str. 21-23,
 - Mojim suradnicima, isto, str. 23,
 - Budimo apostoli, isto, str. 45-48,
 - Širimo poznanstvo „Svetice Miomirisa“, isto, str. 69-72,
 - „Svetice miomirisa“ i „svetac bijelih krizantema“, isto, str. 93s,
 - Razne vijesti, isto, str. 117-119,
 - aš enje s. Celine, isto, str. 141.
 Uredništvo. Štovateljima Sestre Celine, Razne vijesti, isto, str. 167s,
 - Do vi enja, isto, str. 189s,
 Uredništvo. Vijesti, isto, str. 190s,
 - Zahvalnost štovatelja s. Marije Celine, isto, str. 237,
 Uredništvo. Vijesti, Euharistijski glasnik, Dubrovnik, god. 19 (1931.) 70s,
 Uredništvo. Crtice iz života S. M. Celine, isto, str. 69-71.; 93-96; 117-120; 143s.; 165-168; 191s.; 215s.; 239-240; 263s.; 284-286,
 Uredništvo. Crtice iz života S. M. Celine, Euharistijski glasnik, Dubrovnik, god. 20 (1932.) str. 23s.; 47-s.; 71s.; 95s.; 118s.; 119s,
 - Propaganda Sestre Marije Celine, isto, str. 135s,
 Uredništvo. Štovateljima S. M. Celine, isto, str. 198-200,
 Uredništvo. Zahvalnice, isto, str. 215s,
 Uredništvo. Zahvalnice, isto, str. 237s,

5. Ubijen nevin i bez suđenja

Fra Bernardin je odveden s otoka na Badije u četvrtak 28. rujna 1944. godine, kako su posvjedočili franjevci koji su se u to doba nalazili u samostanu na Badiji. Jedan od njih je i fra Vjekoslav Bonifatić, koji je izjavio da je fra Bernardin Sokol, čuvši dolazak motornog kamiona u noć, predosjetio da su došli po njega. Njega je o. Bernardin zamolio za ispovijed, te su poslije toga, nakon što su otvorili lupanje na vratima, otvorili. Na spomen njegovih imena mirno je rekao: „Evo me“. Na koljenima je molio blagoslov od gvardijana o. Nikole Španjola. Rekli su da ga vode na otok Vis radi ispitivanja, ali o. Bernardin je rekao da Visa nije nikada vidio, jer su njegovo tijelo uskoro nakon toga našli u moru pod Orebitom.⁴⁹ O tome je fra Ivo Peran 1993. godine zapisao: „Išao sam u Orebit, jer mi rekoše da je još živ jedan od onih koji me u škrapama na oše tijelo i krišom sahraniše. Našao sam ga. Obaziru mi se uokolo, da ne bude upadno, iako je to bilo nedavno pokazuje mi škrape među kojima na oše tijelo i mjesto gdje ga pokopaše. Ovaj uvijek je imao 14-15 godina. Svega se potanko sjećao, i u kući mi je sve ispričao. Govorahu da je o. Sokol odao Nijemcima neke borbe partizane. Pokazalo se da to uopće nije bilo istina. Štoviše, dokazalo se da je to uistinu neka žena. Dakako, nije bilo nikakva

b) Sokolovi i sestra Celini u drugim spisima

- Svetica miomirisa (kratki životopis). Subotica, 1927. (E. Rajčić), str. 8. Hrvatsko, slovensko i mađarsko izdanje u nakladi od 62.000 primjeraka,
 - Svetica miomirisa, Danica, Kalendar i ljetopis Društva sv. Jeronima za prestupnu godinu 1928., Zagreb 1927, str. 95-98,
 - Svetica miomirisa, (Prigodom 30 godišnjice svete smrti), Glasnik sv. Ante, Sarajevo, god. 22 (srpanj-kolovoz 1927.) br. 7-8, str. 136-138,
 - Svetica miomirisa, Glasnik sv. Franje, Zagreb, god. 32 (1927.) str. 107-112,
 - Svetica miomirisa, Glasnik sv. Josipa, Zagreb, god. 55 (1927.) str. 165-170,
 - Svetica miomirisa (Prigodom 30 godišnjice svete smrti), Sacerdos Christi, list namjenjen svećenikom duhovnom životu, Zagreb, god. 6 (svibanj 1927.) br. 5, str. 68-71,
 - Svetica miomirisa ili Sestra Marija Celina od Prikazanja, Glasnik sv. Josipa, Zagreb, god. 55 (1927.) str. 233-236,
 - Pomoć sestri Marije Celine od Prikazanja, isto, str. 323-326,
 - Svetica miomirisa, Sestra Marija Celina od Prikazanja, Djeвица-Klarisa, Gospa Sinjska, Glasnik Marijine slave, god. 8 (siječanj 1929.) br. 1, str. 14-17,
 - Oduhoviti događaji i milosti po zagovoru sestra Marije-Celine od Prikazanja, Glasnik sv. Franje, Zagreb, god. 32 (1927.) str. 133s,
 - O milosti po zagovoru s. M. Celine od Prikazanja, isto, str. 161s,
 - Svetica miomirisa, isto, str. 184,
 - Svetica miomirisa, isto, str. 208-210; 241-243; 274-276; god. 33 (1928.) str. 19-22; 54s; 80-82; 115-118,
 - Svetica miomirisa, Sestra Marija-Celina od Prikazanja. Na propagandističkom putovanju. 1. Maribor, Ptuj Kotoriba. 2. Ljubljana, Ljubljana, akovac, Glasnik sv. Franje, Zagreb, god. 33 (1928.) str. 137s; 3. Sisak, Ivani grad, Pazin, Dapci, Ivani kloštar; 4. Hrtkovci, Nikinci, isto, str. 159-161; Ruma, Beograd, Zemun, Pančevo, Vinkovci, isto, str. 183-185; Sa propagandističkom putovanja, isto, str. 206-208; Na propagandističkom putovanju, isto, str. 235s; 237-239; 278-280; 303-307; Ponovno na putovanju, isto, god. 34 (1929.) str. 22-25; Predavanja u Bjelovaru, isto, str. 56-58; Svetica miomirisa, isto, str. 81s.; 131-132; 162-164; Na putovanju, isto, str. 249-251,
 - Missa „Gaudens gaudebo“ in honorem sororis Mariae-Celinae a praesentatione Virginis – Clarissae. Fr. Bernardinus dr. Sokol OFM. Composuit ad quattuor voces inaequales comitante organo vel instrumentis: violino I. et II. viola, violoncello, contrabasso et ad libitum: flauto clarinetto I. et II. corno I. et II. Premissa Ordinariatus Zagrebiensis et Superiorum Ordinis, Zagreb, 1930, str. 38.
- ⁴⁸ Usp. Nebeška cvetka – sestra Marija Celina darovanja, Brat Franjo išek, Ljubljana, 6 (2007.) str. 15.s.
- ⁴⁹ Usp. Ivo Peran, Sjećanja na... nav. dj., str. 149.s.

ispitivanja, nikakva saslušavanja, ni su enja. Motorni amac nije ni krenuo prema Visu. Baciše ga u more odmah iza otoka Badije, u Pelješkom kanalu. Da li mu objesiše i kamen o vrat da potone? Uložilo se i to. Svakako ga je more izbacilo na obalu, da bude svjedokom događaja. Razgovarao sam i s jednim za kojega mi rekoše da je te večeri bio u motornom amcu, ali da on nije sudjelovao. Bio je, navodno, samo motorista. Jasno, nisam ga htio ispitivati da li je bio u amcu, ali sam sam spomenuo o Sokola, po čemu je o njemu govoriti da mu je o. Sokol ostao u najboljim uspomjenama. Bio je njegov prijatelj i žalio mu je da se sve to dogodilo. Imao sam dojam kao da mi nije dao riječi, da ne bi što drugo ispitivao. Još uvijek je prisutan strah iz onih vremena.⁵⁰

U knjizi izrečenih misnih intencija Badijskog samostana, koja se čuva u rukopisnom arhivu Male braće, u rubrici koja se odnosi na dan 28. rujna 1944., nalazi se fra Bernardinov potpis kao potvrda da je toga dana izgovorio svetu misu, koja se u to vrijeme slavila u jutarnjim satima. Prema istoj knjizi, toga dana na Badiji svete su mise izgovorili: gvardijan o. Nikola Španjol, o. Mauricije Gugić, o. Pavao Dodić, o. Vjekoslav Bonifatić, o. Vjenceslav Bandera i o. Leonardo Mihalić. O. Bernardin je, dakle, onoga dana kad je odveden izgovorio svetu misu i uredno je potpisao, kao što je to činio i danima prije toga. Dana 29. rujna misna nakana s njegovim imenom opet je bila upisana u knjigu, ali je ostala nepotpisana. Nakon toga njegovo se ime više nije upisivalo u misnu knjigu, što je znak kako su fratri bili svjesni da se ne e vratiti, ili da se ne e vratiti tako brzo. Zanimljivo je ipak da gotovo godinu dana nakon toga, 24. rujna 1945., u Knjizi vizitacije Franjevačkog samostana Badija vizitator o. Pero Peterca, govoreći o tom slučaju, ne navodi ime fra Bernardina, što također govori o klimi u kojoj se tada živjelo.⁵¹ I jedan nepotpisani i nedatirani rukopis na kojemu je kratak životopis fra Bernardina, a koji se nalazi u Samostanu Male braće, kaže: „O. Bernardina su partizani odveli iz Badije, da ga odvesti na Vis, ali su ga ubili u barci između Badije i Orebića 28. rujna 1944. Kad su ga položili na smrt tu i, uzviknuo je: ‘Živio Krist Kralj!’ Ubivši ga bacili su ga u more, pa mu je tijelo isplivalo na obalu Pelješca blizu Orsana. Tamo je kraj puta i pokopan. Razmišljalo se da ga prenesu ili na groblje Gospe na Orebiću ili u njegovo rodno mjesto, ali do sada to nije ostvareno.

Tek nakon proglašenja neovisnosti Hrvatske pokušao je provincijal fra Marijo Šikić u Orebiću otkriti njegov grob. Rovokopanjem su vršena iskapanja, ali na mjestu za koje mu je rečeno da je tu ukopan nisu nađeni fra Bernardinovi posmrtni ostaci.⁵²

6. Pokušaj pravdanja zločina

Oni koji su sudjelovali u njegovoj likvidaciji, i sličinjima, širili su priču da nije bio naklonjen antifašistima, i da je zbog toga platio životom. Slično je i Ivan Jerićević, zvan „ompo“, predsjednik Antifašističkog vijeća saveza boraca otoka Korčule, u srpnju 2002. preko lokalnog Radija Korčule izjavio da je „početkom rujna 1944. godine jedna barka s borcima Korčulanskog odreda pristala noću ispred samostana na Badiji“ i da su tada od fratara partizani zatražili fra Bernardina Sokola, koji da je, navodno, odao Nijemcima šestoricu partizana u jednom bunkeru na Vrniku. Rekao je i da su ga fratri našli i doveli, te

⁵⁰ Usp. isto, str. 150.

⁵¹ U toj knjizi, koja se čuva u Rukopisnom arhivu Samostana Male braće u Dubrovniku, on piše: „[...] doim je jedan član samostana bio pozvan na saslušanje 29. rujna 1944. na Vis kod vojnog suda N.O.V. od kuda se do danas nije vratio.“

⁵² O negativnom rezultatu nađenih kostiju piše 8. ožujka 1995. provincijal Marijo Šikić J. M. u Orebiću koji je pomagao tražiti posmrtno ostatke Sokola.

rekli: „Evo vam ga, riješite nas ovoga zla“.⁵³ Na te izjave reagirao je fra Berard Barić, koji je s fra Bernardinom na Badiji živio od školske godine 1938./39. (Fra Berarda su Njemci u ožujku 1944. odveli s Badije, pod optužbom da je surađivao s partizanima.) Fra Berard je ustvrdio da su to laži i da fratri nikad ne bi takvo nešto rekli. On je posvjedočio da su mu fra Vjenceslav Bandera i fra Vjekoslav Bonifatić, koji su u to vrijeme bili na Badiji s fra Bernardinom Sokolom, kazali „da se naknadno ustanovilo da nije padre Sokol odao Nijemcima partizane koji su se skrivali na Vrniku, nego imenom i prezimenom druga osoba“.⁵⁴ Svi fratri tada, i poslije mi mladi koji smo se često u samostanima susretali sa Sokolovim tiskanim glazbenim materijalima, znali smo da je nedužan uvijek ubijen bez ikakva suda, ali se to nije smjelo javno govoriti, a kamoli napisati. Ni fra Ivo Peran, njegov sin, koji se, kao što je poznato, nije bojao ni zatvora, ni smrti, nije to napisao kad je o njemu govorio prije demokratskih promjena. Sasvim je neodređeno govorio o njegovoj „nasilnoj smrti“. Netko od fratara iz Samostana Malebrae vlastoručno je poslije na Peranovu tekstu objavljenom u Vjesniku provincije sv. Jeronima, napisao: „Ubijen je bez krivice i bez suda, po ljudskom bezumlju i zločinu“.⁵⁵ Komunistički jugoslavenski tisak ponekad je spominjao Bernardina Sokola tražeći u njegovim domoljubnim pjesmama opravdanje za ratni zločin koji je nad njim izvršen. Tako Viktor Novak u svojoj knjizi *Magnum crimen* navodi Sokolovu „Himnu Ante Starčevića“, koju je Sokol objavio u zbirci „Hrvatsko selo“ (br. 61), i za stihove te pjesme: „Ante će donijeti Hrvatskoj spas, Hrvat će na svome biti svoj!“, što se odnose na Antu Starčevića, tvrdi da se odnose na Antu Pavelića.⁵⁶ Kad je jedan pisac spreman na takvu krivu tvrdnju, možda čak i nesvjesnu manipulaciju, kako onda njegovi ubojice ne bi bili spremni na mnoge druge slične krive zaključke, kao na primjer da povežu činjenicu da je Sokol govorio njemački i talijanski, da je tiskao pjesme Sattnera⁵⁷, kojemu je otac bio Nijemac, pa zašto onda ne bi surađivao i s fašistima?

U raznim dokumentima i životopisima Sokola različite su formulacije koje govore o njegovoj smrti. Tako je u "Spomenu mrtvih" rodne župe upisano da je 28. rujna 1944. "na Badiji bačen u more"; Mijo Brlek za mjesto i vrijeme smrti navodi „more kraj Badije, 28. rujna 1944.“⁵⁸ *Muzička enciklopedija* Jugoslavenskog leksikografskog zavoda iz 1977. stavlja: „Badija kraj otoka Korčule, 1945“; Josip Sopta navodi: „Pelješki kanal, 28. rujna 1944.“⁵⁹; Šematizam Franjevačke provincije Sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri, Zadar 1990. kaže doslovno: „ubijen 28.09.1944. i bačen u more blizu Badije“⁶⁰, a Nekrologij Provincije Sv. Jeronima u Dalmaciji

⁵³ Sličnu izjavu dao je „ompo“ i Jošku Radici, autoru knjige *Sve naše Dakse. Hrvatski jug u vrtlogu Drugog svjetskog rata i jugokomunističke strahovlade. Doprinosi istini*. Matica hrvatska, Dubrovnik, 2003, usp. str. 130.

⁵⁴ Usp. Berard Ante Barić, *Ratna sjećanja jednog franjevca*. Franjevački provincijalat Zadar, 2004, str. 77 - 81. U trenutku pisanja ovog teksta fra Berard Barić ima 99 godina i živi u Franjevačkom samostanu u Puli. Autoru je usmeno još jednom potvrdio napisano.

⁵⁵ Peranov članak „Život i djelo o. Bernardina Sokola“, objavljen je u Vjesniku Franjevačke provincije sv. Jeronima, Zadar, br. 1-2, 1990, str. 22 - 26.

⁵⁶ Usp. Viktor Novak, *Magnum crimen. Pola vijeka klerikarizma u Hrvatskoj*, Zagreb, 1948, str. 542s.

⁵⁷ Hugolin Sattner bio je slovenski franjevac, koji je rođen u Novom Mestu, a mati mu je bila Slovenka. Sokol je s njim mnogo surađivao. Ispred Franjevačkog samostana u Novom Mestu nalazi se njegova bista.

⁵⁸ Usp. *Franje me u Hrvatima*. Zbornik radova franjevačkih zajednica u prigodi 750. obljetnice smrti sv. Franje Asiškoga (1226. - 1976.). Zagreb, 1976, str. 269.

⁵⁹ Usp. Josip Sopta, *Znali su zašto umiru*. Stradanje franjevacu Provincije sv. Jeronima u Drugom svjetskom ratu. HILP Zadar, 1999, str. 21.

⁶⁰ Usp. str. 196.

i Istri iz 2006. još je precizniji, te kaže: „ubijen od partizana i bačen u more kod Badije u 66. g.“⁶¹

Prema knjizi *Crveni teror u Dubrovniku* Sokol je predosjetio smrt, i nepuni je mjesec dana prije, 25. kolovoza 1944., zapisao: „Hoće li mi sveta volja Božja udijeliti milost da umrem kao mučenik za svetu vjeru, što je bila glavna moja želja od djetinjstva. Zadnje moje riječi biti: Živio Isus! Slava pobjedniku Presvetom Srcu Marijinu! Živio Papa! Živjela katolička Hrvatska!“⁶² O predosjetu tragičnog završetka svoga života Sokol je, i prema Badijskoj samostanskoj kronici, isto govorio.⁶³ Zapis fra Bernardina o želji da vjeru posvjedoži i mučeništvom, izjave prije i za vrijeme mučenijske govore o tome kako je bio spreman na najveće žrtvu, i to na pravo mučeništvo po kriterijima Katoličke crkve. Nije zato čudo da mnogi napisi o fra Bernardinu, poslije ustanovljenja neovisne Hrvatske, ističu njegovo istinsko mučeništvo za vjeru.⁶⁴

7. Ponovno rođen

Prema Sokolovim napisima, prema posvetama koje je dobivao, i iz drugih činjenica koje su gore navedene, može se zaključiti da je Sokol u većem razdoblju svoga života bio vrlo pokretan i obišao je i boravio u više država, što je za one prilike nešto izvanredno. Prije Drugoga svjetskog rata tiskao je mnoge glazbene radove. Pisao je po različitim časopisima, i o njemu se također tada dosta pisalo. U stranoj stručnoj glazbenoj literaturi Sokol je nezaobilazan. Tako priloge o njemu donose, npr.: *Österreichisches Musiklexikon; Österreichisches biographisches Lexikon 1815 – 1950*⁶⁵; *Sacra Musica: Lexikon der katholischen Kirchenmusik*. Weißenböck, Andreas. Klosterneuburg b. Wien: Augustinus-Druckerei, 1937.⁶⁶; *Algemene muziekencyclopedie*. August Corbet, Wouter Paap. Zuid-Nederlandse Uitgeverij. 1957-1972.; *Súpis slovenských hudobní a literatúry o hudobníkoch // Potůček, Juraj*. - Bratislava: Slov. Akad. Vied a Umení, 1952.; *Ottův slovník naučný nové doby: dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému*. Bohumil Němec. J. Otto, 1940.; *Josip Andreis. Povijest glazbe*. Zagreb 1942., i dr.

⁶¹ Usp. str. 286. Šematizam koji je prije izdan, *Schematismus seu status localis et personalis Provinciae Francicanae sancti Hieronymi in Dalmatia et Istria*, koji je izišao u Rimu 1959., navodi samo dob i dan smrti. Usp. str. 62.

⁶² Usp. *Crveni teror u Dubrovniku*, zbornik radova. Dubrovnik, 1998, str. 44.

⁶³ U kronici piše: „Prava nemila tragedija u ovom našem Badijskom samostanu 28. rujna 1944. Pod većer prispješe s luksuznim motorom (rekoše s Visa) neki partizanski kaponje te baš preko naše večere izjaviše ocu Gvardijanu da su došli po o. Bernardina Sokola, jer da se isti nepovoljno izrazio o partizanima, te da će ga odvesti na Vis i suočiti sa svjedocima. O. B. Sokol o tome obaviješten prekine večeru, pobrza u sobu gdje dođu i dotični partizani i gvardijan. Obave premetačinu sobe i zaplijene mu veliku količinu spisa i korespondencije, ispituju i ga na dugo i široko i predbacuju i mu počinjeno zlo na teret partizana. On se je opravdavao da nije baš onako i u onom smislu kazao. Ne koristi: morade s njima na motor u kasnoj i olujnoj noći iako bolestan. (Pred par godina udarila ga kap.) Rekoše da će s njim na Vis, ali on Visa nije vidio, već je iste večere, valjda u istom motoru izme u Badije i Koru ule strijeljan i bačen u more. Pokojnik je već predosjetio da će nastradati netom su partizani preuzeli vlast. O tom bi isto govorio i veoma raspoložen, pripravan na sve.“ (Citirano prema: Josip Sopta, nav. dj. str. 24.) Jedan dio Sokolovih spisa, nakon što ih je UDBA obradila, dospio je u Hrvatski državni arhiv u Zagrebu.

⁶⁴ Usp. npr. *Zbornik fra Bernardin Sokol. Svećenik, skladatelj, mučenik...* (Ta tvrdnja nalazi se na mnogo mjesta u ovoj knjizi!); Anto Baković, *Hrvatski martirologij xx. stoljeća*, Zagreb, 2007, str. 591.

⁶⁵ Usp. svezak XII., str. 399.

⁶⁶ Leksikon je imao i sam Sokol. Primjerak s njegovim potpisom nalazi se u Glazbenom arhivu Male braće u Dubrovniku.

Nakon Drugoga svjetskog rata o njemu i njegovu radu govorilo se kod nas vrlo malo, ili gotovo nimalo. Iznimka je tu samo njegov skladatelj i subrat glazbenik Ivo Peran, koji se često bavio Sokolom. Ipak, neke druge knjige iz tog doba povremeno ga su spominjale, kao i glazbene enciklopedije.⁶⁷ Ubrojen je i u poznate franjevence „među Hrvatima“.⁶⁸ Njegovo ime zabilježile su, naravno, mnoge knjige i časopisi na hrvatskom jeziku koje su u to doba izlazile u inozemstvu.⁶⁹

Tek u osvit demokracije u Hrvatskoj, 13. prosinca 1989. Teologija u Splitu i Franjevačka provincija sv. Jeronima u Zadru upriličile su na Bogosloviji u Splitu komemorativni skup povodom 100. obljetnice Sokolova rođenja. Uz predavanje „Život i djelo dr. o. Bernardina Sokola“, koje je održao fra Ivo Peran, Sokolove skladbe izveli su tada zborovi i solisti iz Splita, Kaštel Suurca i Vranjica, a sudionike je pozdravio tadašnji provincijal Franjevačke provincije sv. Jeronima fra Alfons Orli.⁷⁰ Fra Ivo Peran objavio je u „Svetoj Ceciliji“, časopisu za duhovnu glazbu, članak o Sokolu pod naslovom „O. dr. Bernardin Sokol, franjevac“, s dugim popisom njegovih radova. Članak je tu objavljen u tri nastavka, u br. 4 (1989.) str. 83 - 84., u br. 1 (1990.) str. 11. i u br. 2 (1990.) str. 29 - 31. Sestra Pava Samuela Markanović na Institutu za crkvenu glazbu „Albe Vidakovića“ (Zagreb) napisala je 1989. diplomski rad o temi: „O. fra Bernardin dr. Sokol – franjevac O.F.M.“. U Dubrovniku, u Crkvi Male braće 27. svibnja 1990. održana je komemoracija 100. obljetnice rođenja Bernardina Sokola.⁷¹ Sokolovo ime i inače se često navodi u kontekstu poznatih franjevaca Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri.⁷² Prvi sustavni pristup Sokolovu djelu pokušao je dati znanstveni simpozij koji je u organizaciji Matice hrvatske Ogranak Kaštela u Kaštel Suurcu 21. i 22. listopada 1994. održan u Podvorju. Na simpoziju su sudjelovali: don Petar Zdravko Blajić, msgr. Ante Jurić, fra Mario Šikić, Lovro Županović, don Šime Marović, fra Josip Ante Soldo, fra Ivo Peran i Franko Oreb.⁷³ Tim povodom je 21. listopada na Sokolovoj rodnoj kući i spomen ploču otkrio tadašnji provincijal Franjevačke provincije sv.

⁶⁷ Usp. između ostalog: Ivo Peran, *Glazbeni život u Samostanu Male braće u Dubrovniku*. Redovnici glazbenici. Diplomski rad na Muzičkoj školi u Dubrovniku, Dubrovnik, 1971.; Ivo Peran, *Obrisi o glazbenom životu u Dubrovniku s posebnim osvrtom na Samostan Male braće*, u: *Samostan Male braće u Dubrovniku*, KS i Samostan Male braće, Zagreb, 1985, str. 271 - 291. *Muzička enciklopedija II*, Zagreb, 1963.; *Muzička enciklopedija III*, Zagreb, 1977.; *Leksikon jugoslavenske muzike 2*, Zagreb, 1984.; Jerko Bezić, *Razvoj glagoljaškog pjevanja na zadarskom području*. Zadar: Jugoslavenska akad. znanosti i umjetnosti, Inst., 1973.; Lovro Županović, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Zagreb, Školska knjiga, 1980.; Lovro Županović, *Tvorba glazbenog djela: objašnjenja osnovnih zakonitosti na primjerima iz svjetovne i (hrvatske) duhovne glazbe*, Zagreb, Školske novine, 1995.

⁶⁸ Usp. Franjo među Hrvatima. Zbornik... nav. dj., str. 269s.

⁶⁹ Usp. npr.: Bonifacije Perović, *Društvo u svom ljudskom liku: Vrijednosti i društvene snage nove hrvatske izgradnje*. Knjižnica Hrvatske revije: Ljudi i krajevi; 19, München, 1979.; Vinko Nikolić (ur.). *Bleiburg - uzroci i posljedice*. Spomen-zbornik četrdesete godišnjice tragedije, München-Barcelona, 1988.

⁷⁰ Slavilje stogodišnjice rođenja zakasnilo je više od godine dana, što očitava političku situaciju toga trenutka. Godinu dana prije o Sokolu se još nije moglo tako slobodno govoriti. Usp. Komemorativni skup povodom 100. obljetnice rođenja dr. o. Bernardina Sokola, u: *Vjesnik Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri*, Zadar, br. 6 (1989.) str. 9; također Ivo Peran. O. dr. Bernardin Sokol, u: isto br. 1-2 (1990.) str. 20 - 26.

⁷¹ Na proslavi je korišten skraćeni referat fra Ive Perana s proslave u Splitu, a fra Mario Šikić imao je izlaganje o Angelusu. Tom prilikom izvođene su i Sokolove skladbe.

⁷² Tako Stanko Škunca piše: „Bernardin Sokol (1888.-1944) iz Kaštela Suurca spada među vodeće crkvene glazbenike iz novijih vremena u Hrvatskoj.“ Usp. Znameniti članovi Provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri, u: Pod zaštitom svetoga Jeronima. Radovi Simpozija u prigodi Proslave 600. obljetnice imena Provincije sv. Jeronima, održanog u Zadru 3. i 4. listopada 1995. godine. Dubrovnik 1999. str. 150.

⁷³ Radovi sa simpozija nalaze se u knjizi: *Zbornik fra Bernardin Sokol. Svećenik, skladatelj, mučenik...*, nav. dj.

Jeronima fra Mario Šiki , a 22. listopada u župnoj crkvi Komorni orkestar i pjeva i iz Splita izveli su 11 Sokolovih Angelusa.⁷⁴

Praizvedba „Missae jubilaris“ bila je 2. studenoga 1991. u Konkatedrali sv. Petra u Splitu, na temelju orkestracije koju je za tu misu uinio maestro prof. don Šime Marovi . Misa je također izvedena na uskršni ponedjeljak 1992. godine u Varaždinu. Matica hrvatska Hvar organizirala je 6. siječnja 1993. praizvedbu Sokolove mise „Gaudens gaudebo“ u Hvarskoj katedrali sv. Stjepana.⁷⁵

O Sokolu i njegovu djelu počinje se u novije doba opet pisati, kao što je to bilo prije Drugoga svjetskog rata.⁷⁶ Cijeli niz događaja i koncerata u Kaštelima povezan je s uspomenom na glazbenika Sokola. To je npr. glazbena škola koja nosi ime Bernardina Sokola u Kaštel Lukšiću (a podružnica je glazbene škole „Josip Hatze“ iz Splita). Kaštel Sušurac proglasio je jedan trg njegovim imenom (Trg fra Bernardina Sokola). Grad Kaštela podigao je spomenik u parku ispred Crkve sv. Petra u Kaštel-Novom fra Bernardinu Sokolu i još devetorici svojih ubijenih svećenika. Raznovrsni koncerti održavaju se u spomen na ovoga i na druge kaštelanske skladatelje, npr. koncert koji je održan u Crkvi sv. Jurja u Kaštel Sušurcu 1. ožujka 2006. i u gradu Korčuli 26. srpnja 1996. u Crkvi Svih svetih slavila se 50. obljetnica Sokolove smrti, uz predavanja, izložbu i koncert, s naglaskom na Sokolovo vrijeme provedeno na Badiji.⁷⁷ Primadona riječkog Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca, sopranistica Mirela Toić upravo priprema izdavanje CD-a sa Sokolovim skladbama. Nažalost, prošlo je predugo vremena od smrti ovog velikog i vrijednog glazbenika, a njegova ostavština nije stručno obrađivana. Tako je znatno umanjena mogućnost da se dobije potpun uvid u njegovo djelo. Osim toga, njegovu korespondenciju i važne dokumente namjerno su uništili njegovi krvnici. Puno je toga zagubljeno, a velik dio nestao je zbog nebrige. Kako inače razumjeti da i po franjevačkim samostanima njegove zajednice ima malo njegovih tiskanih djela?⁷⁸ Ipak, Bernardin Sokol, i s ovim što je od njega ostalo, ima zaslužen mjesto među drugim hrvatskim velikanima.⁷⁹

⁷⁴ O događaju je izvjestila Slobodna Dalmacija 21., 23., i 25. listopada 1994. Također, „Hrvatska obzorja“, časopis Matice hrvatske Split br. 2 (1994.), 4 donio je prigodni govor provincijala fra Marija Šikića, str. 917s., i članak fra Ive Perana: O. fra Bernardin dr. Sokol, franjevac – žrtva „osloboditelja“, str. 889 - 892. Vidi također o tome u: Vjesnik Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri, Zadar, br 4 (1994.) str. 16 - 18.

⁷⁵ Na otisnutom programu te večeri crkvene glazbe nalazi se i svjedočanstvo o hapšenju i odvođenju fra Bernardina koje je zabilježio o. Vjekoslav Bonifatić, koji je u trenutku Sokolova odvođenja bio s njim na Badiji.

⁷⁶ O Sokolu, između ostalih, u ovo vrijeme članke su objavili: Ivo Peran, Život i djelo o. Bernardina Sokola, nav. dj. str. 20 - 26.; Ivo Peran, O. fra Bernardin dr. Sokol, franjevac - žrtva "osloboditelja", nav. dj. str. 889 - 892.; Franko Oreb, Badijsko-korčulansko razdoblje u životu i djelovanju glazbenika i skladatelja o. Bernardina Sokola, u: Kaštelanski zbornik 5 (1996); str. 213 - 219.; Frane Bego, Svećenici Kaštela (od XVI. do XX. stoljeća), Kaštela: Matica hrvatska, 2003.; Marija Kraljević, O boravku i djelovanju oca Bernardina Sokola na Badiji u nižoj klasičnoj gimnaziji s pravom javnosti, časopis Gradskog muzeja u Korčuli br. 5 (2000), str. 191 - 203.; Ivo Peran, Sjećanja na..., nav. dj., str. 149 - 154.; Franko Oreb, Utjecaj fra Bernardina Sokola na crkveno-glazbeni život otoka Korčule između dva svjetska rata. U povodu 120. obljetnice rođenja i 65. obljetnice smrti, Dubrovnik, časopis za književnost i znanost, br. 4 (2008), str. 352 - 371; Stipe Nosić. Život fra Bernardina Sokola (uz 65. obljetnicu mučeničke smrti), Dubrovnik, časopis za književnost i znanost, br. 3/2009. str. 5 - 20; i dr.

⁷⁷ Predavanja su održali fra Bernardin Škunca, tadašnji provincijal Franjevačke provincije sv. Jeronima, don Zdravko Blajić i Franko Oreb.

⁷⁸ Najveći dio njegovih glazbenih djela sačuvan je u Glazbenom arhivu Samostana Malebra u Dubrovniku. Tu su sačuvane i sve njegove tiskane glazbene zbirke od kojih neke i u više primjeraka. Komplet tiskanih glazbenih zbirki, označene brojevima od 1 do 80 nalazi se sada u tom arhivu i u posebnoj kutiji, osim broja 13, koji izgleda nije nikada izašao.

⁷⁹ Jedan internetportal za 2008. među obljetnicama hrvatskih velikana navodi i 120. godišnjicu rođenja fra Bernardina Sokola.

*** Ovaj rad fra Stipe Nosića, pod naslovom *Životni put* objavljen je u knjizi: Marija Riman. Glazbenik fra Bernardin Sokol. Rijeka, 2010. str. 15-38.**